

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ШКОЛЯРІВ

Бахова О. В.

студентка 3(5) курсу бакалавр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Піщевська Е. В.

К.істор.н., доцент кафедри практичної та клінічної
психології; ФПСР

Актуальність дослідження. Тема є дуже актуальною, оскільки комунікативні навички є ключовими для соціального і академічного успіху дитини. Комунікативні здібності дозволяють дітям ефективно спілкуватися з іншими, використовуючи різні форми мовленнєвої діяльності, такі як говоріння, слухання, письмо та читання.

Криза в шкільному віці – це період інтенсивних змін у житті дитини, який відбувається зазвичай між 10 і 14 роками. Це перехідний період між дитинством та підлітковим віком, який супроводжується фізіологічними, психологічними та соціальними змінами. Криза в шкільному віці може виявлятися у вигляді емоційної нестабільності, конфліктів з батьками та однолітками, погіршення навчальних досягнень, поведінкових проблем та інших труднощів.

Криза в шкільному віці є серйозним викликом для багатьох дітей, оскільки це період інтенсивних змін і переходів. У цей час дитина переходить з дитячого до підліткового віку, досліджує свої можливості та здібності, формує свої цінності та ідентичність. Крім того, у цей період дитина стикається зі складнощами, такими як соціальна ізоляція, конфлікти з однолітками, емоційні труднощі та труднощі з навчанням.[3]

Одним з найважливіших аспектів підтримки дітей під час кризи в шкільному віці є створення підтримуючого та сприяючого середовища в школі та вдома. Це може включати

в себе розвиток дитини в різних аспектах, таких як комунікативні здібності, соціальна адаптація, самостійність, підтримка здорового способу життя та вивчення здібностей та інтересів дитини.

Комунікативні здібності – це здатність ефективно спілкуватися з іншими людьми. Вони включають у себе різні аспекти, такі як здатність слухати і розуміти інших, говорити зрозуміло та переконливо, вести переговори, вирішувати конфлікти та інші.

Комунікативні здібності є важливим елементом соціальної компетентності людини і впливають на успіх у багатьох сферах життя, включаючи освіту, роботу, особисті стосунки та інші. Розвиток комунікативних здібностей у дитинстві та юнацтві є особливо важливим, оскільки це допомагає формувати позитивні стосунки з оточуючими людьми та розвивати навички, необхідні для досягнення успіху в житті.[4]

Комунікативні здібності – це предмет вивчення багатьох наук, зокрема психології, соціології, лінгвістики та педагогіки. У зв'язку з цим, дослідження з цього питання проводилися вченими з різних наукових дисциплін.

Дослідження комунікативних здібностей у дітей та підлітків проводили такі вчені як: Е. Г. Крылова; Д. Е. Болотова; В. В. Білоконь; Л. М. Багдасарова; О. Г. Гриневич; Т. Л. Кравцова; М. А. Лебедева; О. М. Роменець та інші.

Ці вчені проводили дослідження різних аспектів комунікативних здібностей, зокрема мовленнєвого розвитку, міжособистісних відносин, емоційного розвитку та інших.

Мета дослідження – виявити фактори, які впливають на розвиток комунікативних здібностей у школярів.

Об'єкт дослідження – комунікативні здібності школяра.

Предмет дослідження – розвиток комунікативних здібностей у школярів.

Фактори, які впливають на розвиток комунікативних здібностей у школярів, мають велике практичне значення для педагогів, батьків та інших людей, які займаються дітьми. Детальне вивчення цих факторів дозволяє визначити шляхи покращення комунікативної компетентності дітей, а також запобігання можливих проблем.

Криза в шкільному віці є серйозним викликом для багатьох дітей, оскільки це період інтенсивних змін і переходів. У цей час дитина переходить з дитячого до підліткового віку, досліджує свої можливості та здібності, формує свої цінності та ідентичність. Крім того, у цей період дитина стикається зі складнощами, такими як соціальна ізоляція, конфлікти з однолітками, емоційні труднощі та труднощі з навчанням. [1]

Одним з найважливіших аспектів підтримки дітей під час кризи в шкільному віці є створення підтримуючого та сприяючого середовища в школі та вдома. Це може включати в себе розвиток дитини в різних аспектах, таких як комунікативні здібності, соціальна адаптація, самостійність, підтримка здорового способу життя та вивчення здібностей та інтересів дитини.

Крім того, важливо забезпечити дитині підтримку та позитивну зв'язок з батьками, вчителями та іншими дорослими, які можуть допомогти їй вирішувати проблеми, які виникають у її житті. Для підлітків також важливо знайти рівновагу між самостійністю та довірою до дорослих, які можуть надати їм необхідну допомогу.

Основні ознаки кризи в шкільному віці включають:

- ✓ зміна ставлення до батьків та інших авторитетних осіб;
- ✓ пошук нових соціальних контактів та встановлення нових відносин з ровесниками;
- ✓ збільшення самостійності та незалежності;
- ✓ прагнення до самовираження та самореалізації;
- ✓ емоційна нестабільність та настрійні коливання;

✓ збільшення інтересу до сексуальності та статевого розвитку. [3]

На розвиток комунікативних здібностей у школярів можуть впливати різними фактори, такі як:

Сімейне середовище: діти, які виростають у родинах, де існує активна комунікація між батьками та дітьми, мають більші шанси розвивати свої комунікативні здібності. Батьки можуть підтримувати розвиток комунікативних здібностей шляхом спілкування з дитиною, створенням сприятливого середовища для діалогу та розвитку навичок спілкування.

Шкільна освіта: у школі діти вивчають мову, літературу, комунікаційні навички та отримують можливість для практикування комунікативних вмінь. Шкільна програма може також включати спеціальні курси з комунікації, які допоможуть у розвитку цих навичок.[2]

Соціальне середовище: діти, які мають можливість спілкуватись зі своїми ровесниками та іншими дорослими в різних ситуаціях, розвивають більш широкий спектр комунікативних навичок. Наприклад, діти, які займаються спортом або ходять до мистецьких гуртків, мають більше можливостей для розвитку своїх комунікативних здібностей.

Генетичні фактори: деякі люди можуть мати природну схильність до розвитку комунікативних здібностей. Це може бути пов'язано з генетичними чинниками, такими як рівень інтелекту, емоційна стійкість, екстравертність тощо.

Культурні фактори: культурні різноманітності можуть впливати на розвиток комунікативних здібностей у дітей. Діти, які виростають у культурі, де спілкування є важливим елементом повсякденного життя, можуть розвивати свої комунікативні здібності більш ефективно.[1]

Вік: розвиток комунікативних здібностей відрізняється залежно від віку дитини. Маленькі діти можуть розвивати свої комунікативні здібності через гру та імітацію, тоді як старші діти можуть більше складати речення, розвивати навички слухання та говоріння, вміти переконливо

аргументувати свої погляди тощо.

Стан здоров'я: фізичне і психічне здоров'я можуть впливати на розвиток комунікативних здібностей у дітей. Діти, які мають проблеми зі слухом, зором або мовленням, можуть потребувати додаткової підтримки для розвитку своїх комунікативних здібностей.[4]

Враховуючи ці фактори, батьки та вчителі можуть створити сприятливі умови для розвитку комунікативних здібностей у дітей. Наприклад, це може включати створення різних ситуацій для спілкування та діалогу, підтримку участі у різних активностях та групах, що допоможуть розвивати навички комунікації та розуміння культурних різниць.

Також важливо встановлювати з дітьми контакт та слухати їх, щоб дати можливість розвивати навички мовленнєвої діяльності, допомогти усвідомити та аргументувати свої думки, навчити ефективно взаємодіяти з оточуючими людьми.

При розвитку комунікативних здібностей у дітей необхідно враховувати їхні індивідуальні потреби та здібності. Наприклад, деякі діти можуть бути більш інтровертними та відчувати дискомфорт від великої кількості спілкування, тому важливо забезпечувати їм можливість бути в мірі комфорту та створювати умови для розвитку їхніх комунікативних здібностей відповідно до їхніх особистих потреб.

Вчителі та батьки можуть впливати на розвиток комунікативних здібностей у дітей шляхом створення сприятливих умов, розуміння індивідуальних потреб кожної дитини та використання різноманітних методів та прийомів.[2]

У розвитку комунікативних здібностей дітей важливу роль відіграє спілкування з ровесниками, яке сприяє розвитку навичок спілкування та соціальної адаптації. Також корисно використовувати ігри та різноманітні завдання, які допоможуть розвивати мовленнєві навички, розуміння та

використання мови в різних контекстах.

Зрештою, необхідно пам'ятати, що розвиток комунікативних здібностей є процесом, який потребує часу, терпіння та постійного вдосконалення. Тому, незалежно від віку дитини, важливо знайти час та можливості для її розвитку, щоб допомогти їй стати успішним та самостійним у своєму житті.

Висновок. На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки щодо факторів, які впливають на розвиток комунікативних здібностей у школярів:

1. Сімейний фактор є одним з найважливіших у розвитку комунікативних здібностей у школярів. Родинна атмосфера, в якій перебуває дитина, має велике значення для формування її комунікативних навичок. Батьки повинні бути прикладом для дітей у взаєминах з іншими людьми, бути уважними до потреб та емоцій дітей, створювати сприятливу атмосферу для спілкування вдома.

2. Освітній фактор також має велике значення для розвитку комунікативних здібностей у школярів. Вчителі повинні мати відповідні навички для розвитку комунікативної компетенції учнів, використовуючи різноманітні методи та прийоми. Також важливо забезпечити наявність достатньої кількості комунікативних ситуацій у шкільному середовищі.

3. Соціальний фактор також впливає на розвиток комунікативних здібностей у школярів. Важливо забезпечити можливості для дітей взаємодіяти з різними групами людей, навчити їх вести діалог з різними людьми, включаючи тих, які мають відмінності в мовленні.

4. Індивідуальні фактори, такі як рівень розвитку мовленнєвих навичок та психологічні особливості, також впливають на розвиток комунікативних здібностей у школярів. Вчителі повинні враховувати індивідуальні потреби та можливості.

Література

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. Київ : Світич, 2008. 430 С.
2. Березовська Л. І. Розвиток творчого мовленнєвого самовираження старших дошкільників в ігрових казкових ситуаціях : автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 “Теорія і методика навчання”; Південноукраїнський держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 23 С.
3. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.метод. посіб. Київ : ІЗМН, 1998. 204 С.
4. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці: навчально–методичний посібник. Донецьк : ТОВ “Лебідь”, 2001. 218 С.